

Spoločne proti Covidu

Informačné noviny o všetkých aspektoch očkovania proti COVID-19

03/2021

Prínos vakcíny vysoko prevyšuje jej riziká

MUDr. Mária Stankovská pôsobí vo Všeobecnej ambulancii pre dospelých v Malackách. Rozprávali sme sa s ňou o očkovaní seniorov, jeho výhodách i možných obavách, ktoré môžu pacienti pociťovať.

Prečo je očkovanie proti COVID-19 dôležité? Dali ste sa už aj vy zaočkovať?

Budúcnosť medicíny je v prevencii, prevencia je aj očkovanie. Z pohľadu COVID-19 je očkovanie najúčinnnejšou mož-

nosťou eradikácie vírusu. Osobne mám za sebou prvú dávku vakcíny, čakám na podanie druhej.

Odporúčate ho svojim starším pacientom a pacientkam?

Určite odporúčam očkovanie všetkým vekovým kategóriám – najmä starším, najviac ohrozeným pacientom.

Ako reagujú?

Som milo prekvapená, že moji starší pacienti reagujú veľmi pozitívne, taktiež sa proaktívne informujú o možnosti očkovania s ohľadom na ich ochorenia.

Publikovali sa aj správy, že u niekoľkých seniorov sa po aplikovaní vakcíny objavili komplikácie. Majú seniori a seniorky dôvod obávať sa očkovania?

Som presvedčená, že prínos vakcinácie vysoko prevyšuje možné riziká.

Aký je najlepší postup pre seniorov, ktorí váhajú? Obrátiť sa na svojho obvodného lekára či špecialistu (napr. kardiológa či onkológa)?

Trpezlivé objasňovanie výhod očkovania a zodpovedanie všetkých otázok je jediný správny postup. Pacienti by sa mali obrátiť s prípadnými otázkami a pochybnosťami na toho lekára, ktorému najviac dôverujú.

Môžu si klienti vybrať firmu, od ktorej dostanú vakcínu? Je v tom rozdiel?

Firmu, od ktorej vakcínu dostaneme, si v tejto chvíli vybrať nemôžeme. Všetky vakcíny, u nás podávané pacientom, sú, samozrejme, schválené Európskou liekovou agentúrou, to znamená, že ich účinnosť a bezpečnosť sú overené a pacienti sa nemajú čoho obávať. Zásadné rozdiely pre pacienta v nich nie sú.

Konzílium odborníkov: Bezpečnosť očkovania starších ľudí s chronickými ochoreniami

Seniori predstavujú vysoko rizikovú populáciu nielen preto, že sa ľahko nakazia vírusom SARS-CoV-2, ale aj z dôvodu rizika závažného, život ohrožujúceho priebehu ochorenia COVID-19, s potrebou hospitalizácie.

Starší ľudia často trpia na viac chronických ochorení, ktoré zaťažujú ich organizmus.

K očkovaníu každého človeka, najmä chronicky chorých a starších osôb je potrebné pristupovať individuálne a pred podaním očkovacej látky poznať zdravotný stav očkovaného a zohľadňovať ho.

K očkovaníu osôb vo veľmi vážnom stave, prípadne v poslednom štádiu ochorenia, je potrebné pristupovať veľmi citlivo nielen z medicínskej, ale aj etickej stránky. Pre ľudí s ťažkým až

kritickým zdravotným stavom môžu mať aj relatívne mierne vedľajšie účinky vakcín veľmi vážne následky, pričom ich prínos môže byť minimálny.

Dôležité preto je, aby predpokladaný prínos očkovania pre každého očkovaného bol väčší než riziko vzniku akýchkoľvek závažných nežiaducich reakcií po očkovaní.

Pokračovanie článku na druhej strane >

Takýmto postupom by sa malo predchádzať zhoršeniu klinického stavu veľmi chorých a starých ľudí po očkovaní proti COVID-19.

Ošetrojúci všeobecný lekár pre dospelých by mal podať informácie o klinickom stave očkovaného a o jeho chronických ochoreniach, k čomu máme dotazník. V prípade, že existuje riziko neprimeraného zaťaženia organizmu očkovaného

po podaní vakcíny, je potrebné zvážiť jeho očkovanie a zaočkovať všetky osoby, ktoré sa o chorého starajú, alebo sú s ním v kontakte a tým zabrániť jeho nakazeniu.

Po podaní očkovacej látky môže prísť k úmrtiu ťažko chorého očkovaného človeka, nie však v príčinnej súvislosti, ale len v časovej. To znamená, že príčinou úmrtia nie je očkovanie, ale že v čase po očkovaní došlo k úmr-

tiu pre zlý klinický stav. Vysoký vek pri závažných diagnózach predstavuje vyššie riziko úmrtia. Tieto prípady môžu zvýšiť obavy starších osôb a ich príbuzných z očkovania.

Všetky prípady úmrtia v časovej súvislosti po s očkovaním musia byť prešetrené a otvorene komunikované. Len takýmto prístupom sa nestráca dôvera verejnosti v očkovanie.

Ďalšie zariadenie je zaočkované

autor fotografií: Marek Veľček

Vo štvrtok 28. januára sa uskutočnilo ďalšie výjazdové očkovanie klientov a zamestnancov v zariadení pre seniorov.

Zaočkovaní boli klienti, bývajúci v oboch prevádzkach zariadenia sociálnych služieb Gerium, ako aj zamestnanci a zamestnankyne, ktoré sa doteraz ne-

mohli dať zaočkovať individuálne. Veľmi nás teší, že Gerium tak bude druhé mestské zariadenie úplne chránené po podaní druhej dávky vakcíny proti COVID-19. Očkovanie totiž využili takmer všetci zamestnanci aj klienti, ktorým to ich zdravotný stav dovoľoval.

Očkovanie oboch prevádzok sa konalo v priebehu niekoľkých hodín, zabezpečila ho výjazdová jednotka z Univerzitnej nemocnice Bratislava pod vedením riaditeľky nemocnice MUDr. Renáty Vandriakovej, MPH, tá ocenila kvalitnú prácu a organizáciu očkovania zo strany vedenia zariadenia. Dúfame, že čoskoro bude nasledovať zaočkovanie ďalších zariadení.

Pani Pokorná, 95 r.,
Petružalský domov seniorov

Zaočkovať som sa dala, aby som bola zdravá. Volala mi nevesta a vrela mi, aby som nebola proti. Veď keď sa pani prezidentka dala zaočkovať a ostatní, prečo by som sa nemala aj ja? Keď sa oni nebáli, ani ja som sa nebála, nemala som z očkovania strach.

Trošku to pichlo, ale nič to nebolo. Myslela som si, že to bude horšie.

Dúfajme, že po očkovaní budú môcť za nami prísť naši príbuzní. Pretože odkedy je táto choroba, nikto nás nesmie navštíviť. Viete, veľmi nás poteší, keď príde návšteva. Príbuzným dovoľia prísť k bránke, kupujú nám totiž, čo potrebujeme. No ale to nie je ono, keď len vrátnik preberie veci a donesie nám ich. My za nimi ísť nemôžeme. Boja sa, aby sme neochoreli. Verím, že teraz sa to zmení.

Riziká očkovania

Aj pri vakcíne proti ochoreniu COVID-19, rovnako ako pri akomkoľvek inom očkovaní, existujú riziká. Naše zdravie je to najdôležitejšie, čo máme, preto treba otvorene hovoriť o výhodách i nevýhodách očkovania.

V prípade očkovania proti COVID-19 sú riziká rádovo menšie v porovnaní s obrovskými benefitmi, ktoré nám vakcíny prinášajú, pretože nám umožnia postupný návrat do normálneho spôsobu života, na aký sme zvyknutí a na aký sa tešíme.

- **Mierne nežiaduce účinky:**

môžu sa líšiť pri jednotlivých typoch vakcín, zväčša ide o bolesti v mieste vpichu, bolesť svalov, teplotu alebo únavu.

Takéto nežiaduce účinky sa môžu vyskytovať relatívne bežne, treba s nimi rátať a môžu byť aj nepríjemné. Sú to však predvídateľné nežiaduce účinky, počíta sa s nimi, nie je to nič vážne a spôsobia maximálne krátkodobé nepohodlie.

- **Závažné nežiaduce účinky:**

sú prísne sledované počas klinického testovania a ich zriedkavosť je základným predpokladom toho, aby bola vakcína schválená.

- **Veľmi zriedkavé nežiaduce účinky (výskyt menej ako 1/ 10 000 osôb):**

nemusia byť zachytené počas klinického testovania a môžu sa objaviť až po registrácii vakcíny. Liekové regulačné authority majú k dispozícii mechanizmus na ich včasné zachytenie a elimináciu.

- **Dlhodobé nežiaduce účinky:**

tieto sa, prirodzene, nedajú odsledovať počas klinického testovania, môžeme však vychádzať z doterajšej skúsenosti; pri vakcínach, ktoré boli doteraz schválené Európskou liekovou agentúrou, prakticky neexistujú dlhodobé nežiaduce účinky.

Rýchle, bezpečné a komfortné. Očkovanie v zariadení

O pilotnom očkovaní klientov a zamestnancov Ružinovského domova seniorov sme sa rozprávali s jeho riaditeľkou PhDr. Máriou Mattovič Strakovou, MPH.

Aký bol záujem o očkovanie vo vašom zariadení?

Priamo v zariadení, prostredníctvom výjazdového očkovania, sa dalo zaočkovať 66,9 % zamestnancov a 78,57 % klientov, záujem bol teda veľký.

Ako hodnotíte samotný proces očkovania výjazdovou jednotkou a aké sú jeho výhody?

Výjazdové očkovanie až na maličkosti prebiehalo hladko a rýchlo. Vysoko oceňujem profesionálny prístup MUDr. Renáty Vandriakovej, MPH, riaditeľky UNB, ktorá mobilnú očkovaciu jednotku viedla a dozerala na

celý priebeh vakcinácie. Veľmi dôležitá je príprava dokumentácie, potrebnej na očkovanie, osobitný čas treba venovať podrobnému vyplneniu anamnestických dotazníkov. Aj touto cestou by som rada poďakovala všetkým manažérom a zamestnancom, bez nich by to, skrátka, nešlo.

Výhody procesu očkovania výjazdovou jednotkou vidím predovšetkým v komforte očkovania seniorov i zamestnancov v chránenom prostredí zariadenia, eliminuje sa tak výrazným spôsobom aj riziko nákazy.

Aké ste mali skúsenosti po očkovaní, zaznamenali ste nejaké vedľajšie účinky?

Reakcie po očkovaní u zamestnancov i klientov priebežne monitorujeme, vyhodnocujeme a zaznamenávame, veľa času

sme venovali procesu informovania zamestnancov i prijímateľov sociálnej služby o očkovaní. Ojedinele sme zaznamenali bolesť hornej končatiny (zvyčajne deň po aplikácii), zvýšenú únavu, prípadne bolesť hlavy či zvýšenú teplotu.

U našich prijímateľov sociálnej služby sme doteraz okrem únavy nezaznamenali iné nežiaduce účinky. Na odporúčanie očkovacieho tímu sledujú zdravotnícki pracovníci predovšetkým veľké hematómy u tých, ktorí sú nastavení na antikoagulačnú liečbu (berú lieky na riedenie krvi), zatiaľ sme okrem troch malých modrín, ktoré vyzerali ako postaplikačná reakcia v mieste vpichu, žiadne nežiaduce účinky nezaznamenali.

Ďakujeme za rozhovor

Nové pravidlá v súvislosti so zhoršením situácie

Od 8. februára platí na Slovensku nový Covidautomat, aj zmenené podmienky karantény. Covid automat je systém, ktorý by mal pomáhať nastaviť opatrenia pre fungovanie krajiny v jednotlivých fázach pandémie. Vzhľadom na rozšírenie ochorenia covid-19, rýchlosť šírenia, počet hospitalizácií a úmrtí je celé Slovensko v najhoršej – čiernej – fáze.

Preto vláda prijala aj ďalšie opatrenia – s účinnosťou od 8. februára predĺžila núdzový stav v celej krajine o 40 dní a do 19. marca (vrátane) predĺžila zákaz vychádzania. Dlhšia je aj karanténa v prípade osoby pozitívne testovanej na covid-19, z pôvodných 10 dní je 14 dní. Tieto opatrenia sa týkajú aj všetkých

obyvateľov a obyvateľiek zariadení pre seniorov, na ktorých sa rovnako vzťahuje zákaz vychádzania s určenými výnimkami. Platí tiež zákaz návštev v zariadeniach sociálnych služieb. Obzvlášť opatrní musíme byť všetci, aj keď sme už covid-19 prekonali, keďže naša imunita nemusí byť dostatočná voči rôznym mutáciám. Aj osoby, ktoré sa už zaočkovali prvou dávkou, nemajú ešte vytvorenú úplnú imunitu a musia naďalej dodržiavať platné opatrenia, keďže sa medzi prvou a druhou dávkou môžu nakaziť

V rámci očkovacieho plánu už vo vakcinačných centrách očkujú seniorov nad 75 rokov a osoby nad 65 rokov sa môžu prihlásiť ako náhradníci. Keďže

voľné miesta nie sú v každom meste a termín na online rezervácii nie je úplne ľahké získať, je dobré keď seniorom s rezerváciou termínu pomôžu rodinní príslušníci. Mnohí využívajú aj možnosť za očkovaním cestovať aj do susedného okresu, ak sa voľné miesta objavia tam.

My v Bratislave sa snažíme zabezpečiť očkovanie prostredníctvom mobilných očkovacích tímov priamo v zariadeniach pre seniorov, avšak pri všetkej našej snahe nie je ľahké takýto termín s vakcinačným centrom dohodnúť.

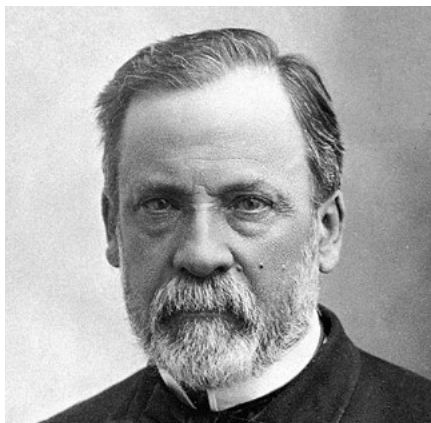
Snažíme sa preto využiť termíny vo vakcinačných centrách najmä pre zamestnancov a mobilných klientov.

Z dejín očkovania Na scénu prichádza Pasteur

fajúc, že mu slávny chemik pomôže. Hralo proti nemu však niekoľko faktorov: nikdy sa mu úspešne nepodarilo vakcínu aplikovať na človeka; očkovanie formou infikovania pacienta malou dávkou vírusu či baktérie bolo v tej dobe len v plienkach a považovalo sa za kontroverzné; Pasteur nebol praktikujúci lekár a ak by chlapcovi ublížil, niesol by za to následky. Bol však presvedčený, že ak mu nepomôže, chlapec umrie. Začal mu teda počas trinástich dní vpichovať injekcie z nervového tkaniva zajaca, každý deň jednu. Každá ďalšia dávka ob-

sahovala silnejší vírus. O tri mesiace bol chlapec úplne zdravý.

Už o rok neskôr rovnakým spôsobom zaočkoval tristo päťdesiat ľudí, besnota sa prejavila iba u jedného z nich. Úspech tejto metódy položil základy pre vývoj mnohých ďalších druhov vakcinácií a stál pri vzniku prvého Pasteurovho inštitútu. V ňom pracoval Joseph Meister ako správca až do svojej smrti v roku 1940.

Francúzsky chemik a biológ Louis Pasteur sa preslávil vynálezom pasterizácie, bol však i významnou osobnosťou dejín očkovania. Bol prvým, kto vytvoril vakcínu proti besnote.

Jedného dňa v roku 1885 prišla k Pasteurovi matka deväťročného Josepha Meistera, ktorého pohryzol besný pes, dú-